

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้ ทั้งพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงสั่งความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า

"... การศึกษาย่อมเป็นการสำคัญยิ่งและเป็นต้นเหตุแห่งความเจริญของชาติบ้านเมือง ผู้ใดดูถูกหนุนาการศึกษา ผู้นั้นได้ชื่อว่าดูถูกหนุณาชาติบ้านเมืองควยเราก็งใจที่จะทำนุบำรุงการศึกษาของบ้านเมืองเราอยู่เสมอ ... ประเทศทั้งหลายยอมเจริญโดยกวยการศึกษา ประเทศใดปราศจากการศึกษา ประเทศนั้นต้องป่าเถื่อน ... "

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประณการศึกษาแห่งชาติ 2524, ก. : คำนำ)

การศึกษาจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ (คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2517 : 15) เพราะการศึกษาจะทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเครื่องมือที่จะดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของสังคมและสร้างค่านิยมที่คิงามให้แก่เยาวชนของประเทศได้ (Hunt, and Pierce 1958 : 2) โดยที่ทุกประเทศจะมีเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาของตนอยู่ 6 ประการที่คล้ายคลึงกัน คือ

1. การศึกษาจะต้องเสริมสร้างทักษะเฉพาะอย่างในชีวิตให้กับเด็กๆ โดยเฉพาะทักษะทางการอ่าน การเขียน การคิดเลข เพื่อให้เด็กๆ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมต่างๆ กัน
2. การศึกษาจะต้องสอนให้เด็กได้เรียนรู้ควยตนเองเมื่อพ้นจากโรงเรียนไปแล้ว ซึ่งจะทำให้สามารถศึกษาหาควยความรู้ตนเองได้ต่อไป
3. การศึกษาต้องเสริมสร้างปัญญาให้แก่เด็กและปลูกฝังความมั่นใจให้แก่เด็ก
4. การศึกษาต้องเสริมสร้างทักษะและควยต่างๆ ให้กับเด็ก เพื่อออกไปเป็นสมาชิกที่คิมประโยชน์ต่อสังคม

5. การศึกษาควรเป็นเสมือนหนึ่งช่องทางที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน
6. การศึกษาควรจะช่วยถ่ายทอดความรู้ สติรักชาติและเสริมสร้างความเชื่อมั่น

ในวัฒนธรรมและอุดมการณ์ของประเทศ

(นิโคลาส เบนเนต 2519 : 45-48)

การจัดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานให้แก่ประชาชนที่กระทั่วอย่างกว้างขวางและมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการมากที่สุดของทุกประเทศได้แก่ การศึกษาในระดับประถมศึกษา เพราะการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐต้องจัดให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในด้านวิชาการ สุขภาพ คีตธรรมและคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งโรงเรียนจะทำหน้าที่เป็นสถาบันให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมและจัดประสบการณ์ด้านสังคมต่างๆ ให้กับนักเรียน (Nickelson, and Hansen 1957 : 110)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโครงสร้างในระบบบริหารงานการประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับชาติ มีคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่บริหาร โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุมดูแลราชการโดยทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ระดับจังหวัด มีคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทำหน้าที่บริหาร โดยมีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุม ดูแลราชการโดยทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
3. ระดับอำเภอ มีคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอทำหน้าที่บริหาร โดยมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุม ดูแลราชการโดยทั่วไปของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
4. ระดับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน มีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนทำหน้าที่บริหาร โดยมีประธานกลุ่มโรงเรียนและครูใหญ่ทำหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุม ดูแลราชการโดยทั่วไปของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนของตน

(คณะกรรมการพิจารณาปัญหาการศึกษาประชาบาล 2523 : 9-16)

การจัดรูปแบบการบริหารงานดังกล่าว ก็เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

ในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาที่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งจากการติดตามผลและสรุปผลการจัดการศึกษาได้พบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการศึกษาในระดับประถมศึกษาหลายประการ คือ

1. อัตรากำลังครูชั้นของนักเรียนมีสูง ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียเวลาทางการศึกษา และทางเศรษฐกิจ

2. มีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในเมืองกับในชนบท โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กและในโรงเรียนที่อยู่ต่างสังกัดกัน

3. การอบรมครูเพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังกระทำได้ไม่เต็มที่และไม่ทั่วถึง ทำให้ไม่สามารถสร้างเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้แก่ครูตามแนวทางของหลักสูตรได้

4. การตรวจและนิเทศโรงเรียนทำได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งมีผลให้โรงเรียนขาดความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการเรียนการสอนจึงไม่ดีเท่าที่ควร

(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 48-49)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาแล้วนี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพและปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาขึ้น ดังในนโยบายการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาข้อ 2 และ ข้อ 3 ที่กำหนดว่า

2. เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกันโดยปฏิรูปการบริหารและการเรียนการสอนโดยเฉพาะการพัฒนาสื่อการเรียนในรูปแบบต่างๆ

3. ปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงและให้การนิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึง

(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 50)

ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการนิเทศการศึกษาตามนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดโครงสร้างของระบบการนิเทศการศึกษาให้มีอยู่ 3 ระดับ คือ

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

3. งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

(จรรยาศักดิ์ ศักดิ์แก้ว และสุชน ทาสีเครือ 2524 : 122)

แม้จะมีการปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาขึ้นเป็น 3 ระดับดังกล่าว แต่การนิเทศการศึกษาก็ยังคงกระทำไม่ได้ทั่วถึงอีก เช่น เค็ม เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียน ทำให้การนิเทศการศึกษาที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ไม่ได้ผลเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525, ค. : อัครสวเนา) เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและให้มีการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาชั้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนคือ ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตามที่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนพิจารณาแล้วเห็นชอบ

ข้อ 4 คุณสมบัติของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

4.1 เป็นข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนนั้น

4.2 มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการใช้หลักสูตร เป็นอย่างดี

4.3 มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี

4.4 มีความประพฤติดีเป็นที่ยกย่องแก่บรรดาครูในกลุ่ม นักเรียนและชุมชน

4.5 เป็นผู้สนใจในการปรับปรุงงานวิชาการ

ข้อ 5 หน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

5.1 ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน

5.2 ช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการ เพื่อให้เป็นตัวอย่างในด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม

5.3 ช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ

ข้อ 6 จำนวนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ให้มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกลุ่มละ 5 คนตามกลุ่มประสบการณ์

ข้อ 7 เกณฑ์การคัดเลือกครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและการแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เป็นผู้พิจารณาเสนอบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 4 และมีความชำนาญตามกลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม กลุ่มประสบการณ์ละ 1 คน ต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อเสนอผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแต่งตั้งแล้วแต่กรณี

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525, ค. : อัครสวเนา)

เพื่อให้เป็นการตอบสนองและสนับสนุนแนวปฏิบัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดให้มีโครงการอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนชั้น โดย
มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสามารถชี้แจง แนะนำ ช่วยเหลือ
สาธิตและแก้ปัญหาการสอนตามหลักสูตรให้แก่ครูในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันได้ โดยให้มี
การนิเทศการศึกษาอย่างใกล้ชิดและสอดคล้องกับสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ 2525, ข. : อิศำเนา) ต่อมากองนโยบายและ
แผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดพิมพ์เอกสารคู่มือการวางแผน
พัฒนาโรงเรียนชั้น เพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มโรงเรียนทั่วทั้งประเทศได้วางแผนพัฒนา
โรงเรียนของตนขึ้น ซึ่งในโครงการค้ำการนิเทศและติดตามผลการศึกษา อันเป็นตัวอย่าง
โครงการหนึ่งในเอกสารนี้ ได้กำหนดให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศติดตาม
ผลในโรงเรียนต่างๆ ภายในกลุ่มโรงเรียนร่วมกับประธานกลุ่มโรงเรียนอีกด้วย (กองนโยบาย
และแผน, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 52-55)

จากการกำหนดแนวปฏิบัติกับการวางวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนและตัวอย่างโครงการในเอกสารการวางแผนพัฒนาโรงเรียน จะเห็น
ได้ว่า มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานของครูวิชาการ
โรงเรียนคือ ในแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้กำหนดหน้าที่ของครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนไว้ในลักษณะการปฏิบัติการสอนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนภายในกลุ่มกับ
บทบาทในค้ำการร่วมมือประสานงานกับบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาอื่นๆ ในการพัฒนา
งานค้ำวิชาการ แต่ในความมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอัน
เป็นผลเนื่องมาจากโครงการพัฒนาการศึกษาและตัวอย่างโครงการวางแผนพัฒนาโรงเรียน
มีการกำหนดบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้กว้างขวางออกไปคือ ให้มีการปฏิบัติ
หน้าที่ต่อครูในลักษณะผู้นิเทศด้วยผู้หนึ่ง นอกเหนือจากการปฏิบัติงานให้เป็นแบบอย่างได้
และการร่วมมือประสานงานกับบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาอื่นๆ ซึ่งการกำหนดความ
มุ่งหมายตามโครงการดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 และ
ปีที่ 3-4 ที่ผ่านมา

นอกจากนี้ผู้บริหารและนักวิชาการระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติเอง ก็ยังมีความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตการปฏิบัติงานค้ำวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน

ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกันคือ รองเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (รุ่ง แก้วแดง คำบรรยาย) มีความเห็นว่า ในขณะที่บุคลากรทางการนิเทศ การศึกษายังคงขาดแคลนอยู่ดังในปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ภายในอำเภอ ควรจะปฏิบัติงานกับโรงเรียนที่เป็น ศูนย์กลางของกลุ่มโรงเรียนและกับโรงเรียนที่มีปัญหาหลายๆ บางโรงเรียน โดยให้กลุ่ม วิทยาลัยเองทำหน้าที่ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนของ ตนเองโดยส่วนรวม ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวนี้จะต้องอาศัยครูวิชาการกลุ่ม วิทยาลัยดำเนินงานค้ำนี้ ภายในกลุ่มโรงเรียนของตนเองด้วย

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ฉวีวรรณ กীরติกร คำบรรยาย) มีความเห็นว่า ถึงอย่างไรศึกษานิเทศก์อำเภอจะต้อง พยายามทำการนิเทศโรงเรียนให้ทั่วถึง ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่มีหน้าที่ในการนิเทศ คิดตามผลโรงเรียนต่างๆ ภายในกลุ่มโรงเรียน ควรจะทำหน้าที่เฉพาะการสอนให้เป็น แบบอย่างในโรงเรียนของตนเองเท่านั้น

จากความขัดแย้งที่ไต่ถ้อยมาแล้วนี้ ก่อให้เกิดความสับสนแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องบทบาทของครูวิชาการกลุ่ม วิทยาลัยว่า ควรจะมีขอบเขตและบทบาทในการปฏิบัติงานอย่างไรและเพียงไร ผู้วิจัย พิจารณาเห็นว่า เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นบทบาทใหม่ที่มี ความใกล้ชิดกับครูมาก จึงน่าจะศึกษาวิจัยถึงบทบาทและขอบเขตในการปฏิบัติงานของ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งในด้านการปฏิบัติงานจริงในปัจจุบันและความคาดหวังในการ ปฏิบัติงาน ตามทฤษฎีของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับตัวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน รวมทั้งตัวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองด้วยให้ชัดเจน อันจะนำไปสู่แนวทางของการปฏิบัติ งานที่มีประสิทธิภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทฤษฎีของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบทฤษฎีของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ประถมศึกษา

3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทฤษฎีของ

3.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

3.3 ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

2. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

3. ทฤษฎีของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกัน

4. ทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกัน

5. ทฤษฎีของครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะศึกษาจากตัวอย่างประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 5 ตอนใต้ 3 จังหวัด อันได้แก่จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ศึกษาในลักษณะบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Roles) และบทบาทที่คาดหวัง (Expected Roles) ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ตามทฤษฎีของตัวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเอง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ในงานด้านวิชาการ 6 ด้านคือ งานด้านหลักสูตร งานด้านการจัดการสอน งานด้านการประชุมอบรมสัมมนา งานด้านความร่วมมือและประสานงาน งานด้านการวัดผลและประเมินผล การศึกษาและงานด้านการศึกษา

ขอตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ได้จากการ คอบแบบสอบถามของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความ

บทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาหมายถึง หน้าที่หรือการปฏิบัติ งานที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้กระทำในงานด้านวิชาการเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งนี้ กลุ่มโรงเรียนหมายถึง โรงเรียนที่รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือและร่วมมือกันในการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอน ตามระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกลุ่มโรงเรียนจะมีอยู่ 3 ขนาด ซึ่งจัดแบ่งโดยถือเกณฑ์การจัดขนาดกลุ่มโรงเรียนในการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2526 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มี 6 โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มี 7-8 โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มี 9 โรงเรียนขึ้นไป

งานด้านวิชาการหมายถึง งานด้านหลักสูตร งานด้านการจัดการสอน งาน ด้านการประชุมอบรมสัมมนา งานด้านความร่วมมือและประสานงาน งานด้านการวัดผลและ ประเมินผลการศึกษา และงานด้านกรณีพิเศษการศึกษา

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาหมายถึง ข้าราชการครูซึ่งได้รับการแต่งตั้ง ตามแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2525 ให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและปรับปรุง งานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนหมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งดังกล่าว

ครูผู้สอนหมายถึง ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอนประจำอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม

(Questionnaire) เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและความคาดหวังในบทบาทของครูวิชาการกลุ่ม

โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในงานวิชาการ 6 ด้าน ได้แก่ งานด้านหลักสูตร งานด้านการจัดการสอน งานด้านการประชุมอบรมสัมมนา งานด้านความร่วมมือและประสานงาน งานด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา งานด้านการนิเทศการศึกษา ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ข้อคำถามจะเป็นคำถามเดียวกับตอนที่ 2 และใช้มาตราส่วนประมาณค่าเช่นเดียวกัน ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ เนื้อหาและการใช้ภาษา เพื่อหาความตรงกันเนื้อหา (Content Validity)

1.2 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในคำภาษาของเครื่องมือ แล้วจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีได้กำหนดเป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 60 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการแบบสอบซ้ำ (Test-retest) ด้วยวิธีของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient ซึ่งการตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2 ของผู้ตอบแบบสอบถามจะห่างจากการตอบครั้งแรก 7 วัน จากนั้นจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภทคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนต่างๆ ใน 3 จังหวัดตอนใต้ของเขตการศึกษา 5 อันได้แก่จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ 23 กลุ่ม ขนาดกลาง 77 กลุ่ม และขนาดเล็ก 7 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 107 กลุ่ม

การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อใช้ในการวิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 สุ่มตัวอย่างกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างๆ ออกมาร้อยละ 25 ของจำนวนกลุ่มโรงเรียนแต่ละขนาด โดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ 6 กลุ่ม กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง 19 กลุ่ม และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก 2 กลุ่ม รวม 27 กลุ่ม ได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 135 คน ผู้บริหารโรงเรียน 207 คน และครูผู้สอน 2,368 คน

2.2 สุ่มตัวอย่างจำนวนครูผู้สอนที่สุ่มไว้ในข้อ 2.1 อีกครั้งหนึ่ง โดยสุ่มทีละกลุ่มโรงเรียน จำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนครูผู้สอน 237 คน จึงมีตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 579 คน แบ่งเป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 135 คน ผู้บริหารโรงเรียน 207 คน และครูผู้สอน 237 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังศึกษานิเทศก์อำเภอต่างๆ ที่มีตัวอย่างประชากรในการวิจัย โดยขอความร่วมมือให้ดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน และหลังจากที่ได้ส่งแบบสอบถามไปแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยได้ออกไปติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลคืนจากศึกษานิเทศก์อำเภอต่างๆ อีกครั้งหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ คำนวณถึงเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกออกเป็นตอนๆ ตามลักษณะของแบบสอบถาม

4.2 เปรียบเทียบพรรณณะของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนต่อบทบาทในการปฏิบัติงานจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและเปรียบเทียบความคาดหวังในบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ซึ่งหากวิเคราะห์แล้วพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ก็ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยที่ต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Kouls)

4.3 เปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติจริงและความคาดหวังในบทบาทของ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ความทรงจำของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้สอน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายและเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย